

Södertälje kommun

Granskning av årsbokslut och
årsredovisning 2019

Innehåll

1. Sammanfattning	2
2. Inledning	4
2.1 Syftet med granskningen.....	4
2.2 Omfattning	4
2.3 Bokslutsprocessen	4
3. Södertälje kommuns ekonomiska resultat	5
4. God ekonomisk hushållning, mål och måluppfyllelse	5
5. Resultat- och balansräkning.....	7
5.1. Resultaträkningen	7
5.2. Balansräkningen	9
5.3. Slutsats	12
6. Kassaflödesanalys	12
7. Sammanställd redovisning	12
8. Noterade fel	13
9. Intern kontroll	13

1. Sammanfattning

- Vår granskning har inte indikerat på några väsentliga fel i redovisade resultat- och balansräkningar för kommunen för räkenskapsåret 2019.
- Vid granskning av kommunens resultat- och balansräkning har vi bedömt följsamhet till Lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR). Samtliga balansposter har stämts av mot kommunens upprättade bokslutsdokumentation. Vidare har stickprovvis kontroll gentemot sidoordnade system och underbilagor genomförts för att säkerställa korrekt redovisning. Vi har inte noterat några väsentliga fel i resultat- och balansräkningen.
- RKR:s styrelse har i november 2019 beslutat att gatukostnadsersättningar/exploateringsersättningar ska redovisas som intäkter när förpliktelsen gentemot fastighetsägare/exploatör är fullföljd. Eftersom beslutet kom så sent under 2019 har RKR uppmanat kommunerna att börja tillämpa rekommendationen från 2019 men tillåter även tillämpning från 2020. Södertälje behöver sålunda till T1 2020 föra om erhållna gatukostnadsersättningar/exploateringsersättningar som periodiseras ut som intäkter mot eget kapital.
- Föregående år skrev vi att rutiner för redovisning av avsättningar för återställande av deponier behöver stärkas. Detta har inte skett under 2019 och vi vill återigen trycka på vikten av att detta sker (se vidare under avsnitt 5).
- Södertälje kommun har en relativt sett lång bokslutsprocess för att ta fram ett utkast till årsredovisning. **Vi erhöll årsredovisningen i samlad form drygt en vecka före det datum som i kallelse var avsatt för kommunstyrelsens behandling och beslut av densamma.** Kommunen bör se över om processen kan effektiviseras.
- Kommunstyrelsen följer upp fullmäktiges åtta mål i årsredovisningen. Dessa mål täcker in områden som fullmäktige anser vara viktiga ur såväl ett verksamhets- som ekonomiskt perspektiv. God ekonomisk hushållning ska utvärderas baserat på både måluppfyllelse avseende verksamhet och ekonomi. Kommunstyrelsen bedömer att god ekonomisk hushållning har uppnåtts för kommunkoncernen men gör denna bedömning enbart baserat på målområdet god ekonomi och effektiv organisation. För de övriga sju målen framgår inte hur måluppfyllelsen är kopplad till bedömningen av god ekonomisk hushållning. Några viktiga indikatorer har dessutom inte klarats inom målområdet god ekonomi och effektiv organisation vilka avser koncernens och kommunens resultat samt budgetföljsamhet. Utifrån ovanstående är det svårt att förstå kommunstyrelsens grund för att komma fram till att god ekonomisk hushållning föreligger för koncernen. Vi delar endast delvis denna bedömning utifrån hur måluppfyllelsen ser ut och uppmanar kommunstyrelsen att tydliggöra grunderna för utvärdering av god ekonomisk hushållning framgent, samt basera denna på utfallet av uppfyllelse av såväl verksamhetsmål som ekonomiska mål. Det lagstadgade balanskravsresultatet klaras.

- Kostnadsökningstakten är betydligt högre än ökningen av skatteintäkter och generella statsbidrag. Detta gör att verksamhetens resultat väsentligt har försämrats. Det är framförallt äldreomsorgsnämnden som redovisar en väsentlig budgetavvikelse för driften 2019.
- Kommunen redovisar ett positivt resultat för 2019 om 65 mkr, att jämföra med ett budgeterat resultat om 87 mkr. Balanskravsresultatet uppgår till 47 mkr. Utfallet understiger fullmäktiges resultatkrav medan balanskravsresultatet är uppnått. Soliditeten har försämrats jämfört med föregående år.
- För tekniska nämnden har vår granskning fortsatt visat på väsentliga internkontrollbrister vad gäller investeringar i parkeringshus (Pilen 2). Tekniska nämnden fick för 2018 anmärkning från revisorerna beroende på brister avseende bl a upphandling och avtal för genomförandet av byggnationen. Vidare har fattade beslut inte varit tillräckligt dokumenterade i protokoll varför det i efterhand inte varit spårbart vilka beslut som fattats. Prognosarbetet har också visat på brister. I oktober uppgick prognostiserat utfall till 41 mkr medan slutligt utfall per 2019-12-31 prognostiseras till 46 mkr. Noteras bör även att ursprunglig budget enligt uppgift uppgick till 25,5 mkr enligt uppgift från nämnden (beslutad budget finns ej dokumenterat) och 20,0 mkr enligt uppgift i kommunstyrelsens uppsiktsrapport per oktober 2019. Nämnden behöver säkerställa att den interna kontrollen stärks.

2. Inledning

På uppdrag av kommunens revisorer har EY granskat kommunens årsbokslut och årsredovisning för 2019. Syftet med granskningen har varit att erhålla tillräckliga underlag/revisionsbevis för revisorernas uttalanden i revisionsberättelsen, om räkenskaperna ger en rättvisande bild av kommunens och kommunkoncernens resultat och ställning, samt att redovisningen av verksamhetens resultat och måluppfyllelse redovisas i enlighet med lagens krav.

Revisionen har utförts i enlighet med kommunallag, den kommunala bokförings och redovisningslagen, kommunens regler och anvisningar samt god revisionsred. Detta innebär bland annat att väsentlighet och risk är vägledande för revisionen. Revisionen täcker således inte in alla eventuella brister i den interna kontrollen och räkenskaperna. I rapporten sammanfattas de mest väsentliga iakttagelserna från granskningen.

Samtliga belopp är angivna i miljoner kronor (mkr) om inget annat anges. Belopp inom parentes avser jämförelseåret 2018.

2.1 Syftet med granskningen

Granskningens syfte är att ge underlag till de förtroendevalda när det gäller att pröva om årsredovisningen är upprättad i enlighet med den kommunala redovisningslagen och Rådet för kommunal redovisning (RKR) rekommendationer, att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ställning samt att beskrivningen av verksamhetens resultat och måluppfyllelse är tillfyllest utifrån lagstiftningens krav. Granskningen omfattar också den sammanställda redovisningen för Södertälje kommun.

Med rättvisande avses:

- ◆ att tillgångar och skulder existerar och avser kommunen respektive kommunkoncernen,
- ◆ att tillgångar och skulder värderats och klassificerats korrekt,
- ◆ att kommunens samtliga tillgångar och skulder medtagits,
- ◆ att inkomster och utgifter i allt väsentligt periodiserats korrekt, d v s avser verksamhetsåret.
- ◆ att god redovisningsred i övrigt uppfylls, bl a vad gäller krav på information i förvaltningsberättelse och tilläggsupplysningar (noter)

Vidare är syftet att granska om en tillfredsställande redovisning ges utifrån kommunallagens krav på att mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning ska anges.

2.2 Omfattning

Granskningen av årsredovisningen har inriktats mot väsentliga poster och avvikelser samt omfattar en översiktlig bedömning av kommunens ekonomiska ställning och utveckling. Vi har även granskat att ny lagstiftning och nya redovisningsprinciper beaktats. Granskningen omfattar såväl analytisk granskning som substansgranskning gentemot verifierande underlag.

Granskningen har utförts i enlighet med kommunallag och god revisionsred för kommuner.

2.3 Bokslutsprocessen

Årsredovisningen har kommit EY tillhanda i ett sent skede vilket påverkat granskningen av den. De utkast av "sifferdelar" som EY har tagit del av tidigare och genomfört granskning och lämnat noteringar kring, har inte beaktats när årsredovisningen väl har erhållits i samlad

form. I och med de förseningar som har uppstått har inte en fullständig årsredovisning erhållits (där alla delar är uppdaterade), det synes även finnas förbättringsmöjligheter avseende kommunens interna kvalitetssäkring av dokumentet.

3. Södertälje kommuns ekonomiska resultat

Kommunen redovisar ett positivt resultat uppgående till 65 mkr för året (235 mkr). Om jämförelsestörande poster exkluderas uppgår årets resultat till 47 mkr (209 mkr). Nettokostnaderna har ökat med 5,8 % (6,1 %) jämfört med föregående år medan skatteintäkter och generella stadsbidrag har ökat med 2,9 % (2,2 %). Kostnadsökningstakten är fortsatt högre än intäktsökningstakten.

Kommunens soliditet har försämrats med 0,6 procentenheter jämfört med föregående år och uppgår 2019 till 30,9 %. En ökad upplåning bidrar till sämre soliditet. Ansvarsförbindelser i form av pensionsförpliktelser intjänade före år 1998, inklusive löneskatt, redovisas utanför balansräkningen och räknas inte in i soliditetsmättet. Soliditeten inkl. pensionsåtaganden före 1998 uppgår till 18,9 %.

Årets balanskravsresultat uppgår till 47 mkr efter justering för reavinster. Det lagstadgade balanskravet har därmed uppfyllts.

4. God ekonomisk hushållning, mål och måluppfyllelse

Årsredovisningen för 2019 är delvis upplagd på ett nytt sätt jämfört med 2018 när det gäller redovisning av god ekonomisk hushållning. Uppföljning av verksamheternas mål definierade av fullmäktige redovisas i avsnittet "förvaltningsberättelse". Det finns åtta mål inom sex målområden. Under respektive mål finns beskrivningar och analyser både utifrån de uppställda indikatorerna och de särskilda uppdrag som givits för 2019. För de mål där mätbara indikatorer definierats anges måluppfyllelsen som tidigare med kategorierna BRA, OK eller HAR BRISTER. I årsredovisningen för år 2019 finns till skillnad från år 2018 bedömning av sådana indikatorer endast för målområdena 5 och 6, d.v.s. "God ekonomi och effektiv organisation" samt målet "Attraktiv arbetsgivare". I Mål och budget 2019 fanns heller inte indikatorer för målområdena 1 – 4 angivna.

Nedan en kort sammanfattning av indikatorernas resultat avseende målområdena 5 och 6. Vissa har "ingen bedömning".

- Fem av åtta indikatorer under målområdet "God ekonomi och effektiv organisation" bedöms som BRA och tre som HAR BRISTER. Bristerna avser resultat och budgetföljsamhet.
- Tre av fyra indikatorer under målområdet "Attraktiv arbetsgivare" bedöms som BRA och ett som HAR BRISTER. Bristen avser sjukfrånvaro.

Målen Kunskapskommunen Södertälje, Södertäljes medborgare, Attraktiva Södertälje, Ekologiskt hållbara kommunen Södertälje innehåller inga indikatorer.

I anslutning till resultatpresentationen finns texter som ger beskrivning av förhållanden, jämförelser med riket samt förändring över tid. Dessa texter innehåller dock inga sammanfattande bedömningar eller värderingar av resultaten utan endast beskrivningar och förklaringar. Läsaren får själv bilda sig en uppfattning om hur resultaten ska värderas. Inte heller ger årsredovisningen mer än i några fall någon indikation om vilka slutsatser som kommunen drar och vad det innebär för framtida prioriteringar.

Den sammanfattande bedömningen av alla fullmäktiges mål som kommunen ger i årsredovisningen är:

Förutom uppföljningen av de åtta målen innehåller uppföljningen även särskilda satsningar och uppdrag i samband med årsrapporten. Den samlade bedömningen är att det övergripande resultatet är bra även om alla satsningar och uppdrag inte är helt uppnådda/genomförda.

Kommunen uppnår ett balanskravsresultat på 47 mkr (225 mkr). Inga avsättningar görs till resultatutjämningsreserv.

Vår bedömning: Eftersom målen 1 – 6 saknar bedömningar utifrån indikatorer är det svårt för läsaren att göra en helhetsbedömning av respektive fullmäktigemål. Inte heller framgår kommunens egen samlade bedömning av måluppfyllelsen, vilket ska utgöra grund för utvärdering av om god ekonomisk hushållning föreligger. Istället baseras kommunstyrelsens bedömning av att god ekonomisk hushållning föreligger enbart på målområdet ekonomi och effektiv organisation. Det framgår inte hur många mål som ska vara uppfyllda för att målområdet som helhet ska bedömas vara bra, ok eller ha brister. Inte heller anges kriterierna för kriterierna BRA, OK och HAR BRISTER. Vi bedömer att avsaknaden av definitioner gör kommunens bedömningar svårtydda.

Årsredovisningen ger en beskrivning av hur kommunen klarar av att uppfylla de mål som formulerats av kommunfullmäktige. Textdelarna ger en bra och fördjupad beskrivning av måluppfyllelsen, och var det finns brister och förklaringar till dessa. För den läsare som vill fördjupa sig i förklaringar bedömer vi att det finns goda möjligheter till det genom att läsa årsredovisningen. Det vi saknar är kommunens egna värderingar av resultaten samt framåtriktade slutsatser. Vidare saknas en samlad bedömning av huruvida god ekonomisk hushållning uppnås. Att det sammantaget bedöms som BRA ger föga vägledning för vilka slutsatser kommunen har dragit av resultaten.

5. Resultat- och balansräkning

5.1. Resultaträkningen

Nedan följer en kortfattad analys av de olika posterna i kommunens resultaträkning med utgångspunkt i nedanstående tabell. Endast väsentliga avvikelser kommenteras.

	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018
RESULTATRÄKNING			
Verksamhetens intäkter	133,0	1 088,3	1 149,3
Verksamhetens kostnader	-5 798,3	-6 797,6	-6 555,7
Avskrivningar	-104,7	-120,8	-104,3
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNAD	-5 770,00	-5 830,1	-5 510,7
<i>Därav jämförelsestörande poster</i>	<i>40</i>	<i>18,2</i>	<i>24</i>
Skatteintäkter	3 986,3	3 982,6	3 806,1
Generella statsbidrag och utjämning	1 820,3	1 863,2	1 874,0
Verksamhetens resultat	35,6	15,7	169,4
Finansiella intäkter	50,5	238,0	268,2
Finansiella kostnader	0	-188,8	-202,4
<i>Därav jämförelsestörande finansiell post</i>	<i>0</i>	<i>2,2</i>	<i>2,7</i>
Resultat efter finansiella poster	87,1	64,9	235,2
ÅRETS RESULTAT	87,1	64,9	235,2

Årets resultat för kommunen uppgår till 65 mkr vilket understiger årets budgeterade resultat med 22 mkr. Resultatet exklusive jämförelsestörande poster uppgår till 44 mkr (208 mkr).

Verksamhetens nettokostnader har procentuellt ökat mer än skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämning. Netto är förändringen -154 mkr jämfört med föregående år.

Exploateringsvinsterna uppgår till 7 mkr.

Verksamhetens intäkter har minskat jämfört med föregående år och det förklaras dels av lägre erhållna driftsbidrag (Migrationsverket och Socialstyrelsen) dels av lägre exploateringsintäkter.

5.1.1 Utfallet per styrelse/nämnd

Nämnd (mkr)	Resultat	Budgeterat resultat	Prognos per 2019-08
Järna kommunalnämnd	1	0,0	0
Hölö/Mörkö kommunalnämnd	-2,4	0,0	-2,0
Vårdinge/Mölnbo kommunalnämnd	1,3	0,0	0,1
Enhörna kommunalnämnd	0,5	0,0	0,0
S:a kommunalar	0,4	0,0	-1,9
Arbetslivsnämnden	8,5	0,0	ET
Omsorgsnämnd	-5,1	0,0	0,0
Socialnämnd	2,5	0,0	0,0
Äldreomsorgsnämnd	-84,6	0,0	-69,6
Överförmyndarnämnd	-0,3	0,0	0,8
Utbildningsnämnd	-17,3	0,0	1,7
Kultur o Fritidsnämnd	0	0,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnd	3,8	0,0	1,2
Miljönämnd	0,9	0,0	0,2
Teknisk nämnd	-5,8	0,0	-7,9
KS/Ksk och politisk ledning	6,4	0,0	1,9
Revision	-2,3	0,0	0,0
S:a facknämnder	-93,3	0,0	-71,7
Centrala poster	159,4	87,1	148,8
Internbanken	-1,6		0,0
Summa	64,9	87,1	75,2

För 2019 budgeterades ett resultat för nämnder och centrala poster till 87 mkr, varav överskottet var hänförligt till centrala poster. På nämndnivå budgeterades det för ett resultat om 0 mkr. Totalt utfall är -93 mkr för nämnderna medan Centrala poster redovisar överskott om 159 mkr. Arbetslivsnämnden har flyttats till Utbildningsnämnden 2019. I tabell i årsredovisningen (samma som ovan) framgår att Utbildningsnämndens underskott uppgår till 17 mkr, i nämndens egna verksamhetsberättelse framgår underskott om 11 mkr. Vi har ej erhållit någon förklaring av differensen.

Äldreomsorgsnämnden och utbildningsnämnden är de som huvudsakligen redovisar underskott. Äldreomsorgsnämnden redovisade i prognosen upprättad per tertial två ett underskott om 70 mkr, utfallet blev ett underskott om 85 mkr. Underskott beror på ett ökat behov av hemtjänst samt vård- och omsorgsboenden vilket bidrar till högre personalkostnader. Underskottet förklaras främst av hemtjänsten där brukartiden i förhållande till utförd tid (total arbetad tid) är för låg vilket medför att den ersättning som erhålls inte täcker kostnaderna för verksamheten. Åtgärder har vidtagits under 2019 vilket visar på förbättringar jämfört med 2018 men det krävs fortfarande åtgärder för att nå en ekonomi i balans.

Utbildningsnämnden redovisar ett underskott om 17 mkr. Underskottet förklaras bland annat av höjda hyror, byte av elevplattform vilket krävde två parallella system under en viss period samt konsultstöd för implementering av nytt system samt ökade kostnader för skolskjutsar.

5.2. Balansräkningen

Vid granskning av kommunens balansräkning har följsamhet till Lagen om kommunal bokföring och redovisning, rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR) samt god redovisningssed för kommunal verksamhet tagits i beaktande. Samtliga balansposter har stämts av mot kommunens upprättade bokslutsdokumentation. Vidare har stickprovsvis kontroll gentemot sidoordnade system och underbilagor genomförts för att säkerställa korrekt värdering och periodisering. Nedan följer en kortfattad analys av de olika posterna i kommunens balansräkning med utgångspunkt i nedanstående tabell. Endast väsentliga förändringar kommenteras.

	Utfall 2019-12-31	Utfall 2018-12-31	Förändring %
TILLGÅNGAR (mkr)			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	19	10	90%
Byggnader och mark	1 538	1 368	12%
Maskiner och inventarier	203	197	3%
Leasingtillgångar	26	25	4%
Bidrag till statlig infrastruktur	15	16	-4%
Finansiella anläggningstillgångar	11 630	11 477	1%
Summa anläggningstillgångar	13 431	13 092	3%
Omsättningstillgångar			
Exploatering	218	195	12%
Förråd	1	1	0%
Fakturafordringar	48	47	1%
Övriga fordringar	288	257	12%
Kassa och bank	181	97	86%
Summa omsättningstillgångar	735	597	23%
SUMMA TILLGÅNGAR	14 167	13 689	3%

Byggnader och mark

Byggnader och mark har ökat med 170 mkr vilket främst utgörs av investeringar om 233 mkr minskat med avskrivningar om 61 mkr. Årets investeringar utgörs bland annat av färdigställandet av parkeringsdäck och genomförandet av Södertälje IP.

Finansiella anläggningstillgångar

Kommunens finansiella anläggningstillgångar har ökat med 153 mkr. Förändringen förklaras av högre utlåning till bolagen i kommunkoncernen.

Exploatering

Exploateringstillgångarna har ökat med 22 mkr och är hänförliga till olika exploateringsprojekt. Främst är ökningen hänförlig till exploatering i Igelstaområdet.

Övriga fordringar

Övriga fordringar utgörs av fordringar gentemot staten och landstinget, förutbetalda

kostnader och upplupna intäkter samt momsfordringar. Ökningen är främst hänförlig till att förutbetalda kostnader är högre 2019 jämfört med 2018. Leverantörsskulderna har också ökat vilket är i linje med ökad periodisering mellan åren. Under året har Tekniska nämnden noterat att rutinerna för redovisning av parkeringsavgifter inte har varit behäftade med tillräcklig intern kontroll. En större fordringspost har därför kostnadsförts under 2019. Tekniska nämnden behöver säkerställa att en ny rutin utarbetas för redovisning av parkeringsavgifter som omfattas av god intern kontroll.

Kassa och bank

Kommunens likvida medel har stämts av mot engagemangsbesked från berörda kreditinstitut. Avstämningen har inte föranlett någon avvikelse. Ökningen av likvida medel förklaras bland annat av utökad upplåning.

	Utfall 2019-12-31	Utfall 2018-12-31	Förändring %
EGET KAPITAL OCH SKULDER (mkr)			
Eget kapital			
Eget kapital	4 380	4 315	1%
<i>Varav årets resultat</i>	64,9	235	
Avsättningar			
Pensioner inkl. löneskatt	578	524	10%
Övriga avsättningar	33	35	-6%
Långfristiga skulder			
Lån	6 405	5 604	14%
Skulder	3	2	55%
Leasingskulder	17	18	-4%
Investeringsbidrag	74	86	-14%
Kortfristiga skulder			
Lån	1 735	2 145	-19%
Skulder	934	953	-2%
Leasingskuld	9	8	10%
Summa skulder	9 177	8 815	4%
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	14 167	13 689	3%

Avsättningar

Pensionsförpliktelser intjänade från 1998 redovisas som avsättning i balansräkningen, medan pensionsförpliktelser intjänade före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse. Redovisningen är i enlighet med Kommunal bokförings- och redovisningslag.

Avsättningen för pensioner och särskild löneskatt uppgår per den 31 december 2019 till 578 mkr och inkluderar särskild löneskatt om 24,26 procent. Aktualiseringsgraden uppgår till 98 procent. En aktualiseringsgrad om 98 procent innebär att det inte finns fullständig historik över individers tidigare pensionsgrundande anställning för cirka 2 procent. Aktualiseringsgraden är förhållandevis hög (god).

Kommunen redovisar en avsättning om 33 mkr hänförligt till framtida utgifter för sanering och återställning av deponier. Avsättningen redovisades första gången i bokslutet 2018-12-31 där 35 mkr redovisades i resultatet för framtida åtaganden. Avsättningen baseras på en riskklassificering som har gjorts av respektive deponi där det finns fyra riskklasser, låg, medellåg, medelhög och hög. För respektive riskklass finns även en uppskattad återställningskostnad per kvm. Avsättningen bygger således på pris/kvm för den aktuella riskklassen för respektive deponi multiplicerat med antalet kvadratmeter för respektive riskklass. Enligt RKR ska saneringskostnader identifieras i samband med förvärv av marken för att sedan kostnadsföras linjärt över perioden i form av avskrivningar. Eftersom uppskattning av återställandeutgifter inte historiskt gjorts i samband med anskaffning av deponi skulle ett alternativ kunna vara att göra en linjär avsättning årligen med slutdatum när deponin ska återställas och att kommunen då totalt har gjort avsättningar motsvarande totalt saneringsbehov. Detta är inte fullt ut i enlighet med teoretisk redovisningsteori men skulle få samma årliga resultatbelastning och vi har därför bedömt att tillvägagångssättet är rimligt.

Södertälje kommun gjorde under år 2018 en genomgång av befintliga deponier som kräver återställning enligt Länsstyrelsen. Tillämpad modell är dock inte i enlighet med god redovisningssed. Kommunen gjorde en uppdaterad beräkning efter revisionens genomförande 2018 (i början på 2019) vilket visade på en avvikelse om 18 mkr som felaktigt belastade resultaträkningen 2018. Korrigering skulle ske under 2019 för att säkerställa en korrekt tillämpning enligt god redovisningssed i bokslutet 2019. Ingen ändring har gjorts av redovisad avsättning avseende beräkningsgrunden, dock har 2 mkr lösts upp för att möta inkommande fakturor. Vår bedömning är att Södertälje kommun senast under 2020 behöver säkerställa en princip som är förenlig med god redovisningssed.

Låneskulder

Kommunens upplåning uppgår till 8 140 mkr, 6 405 mkr redovisas som långfristiga och 1 735 mkr som kortfristiga. Netto har skulderna ökat med 391 mkr vilket avser netto av nyupplåning och amorteringar. Kommunen har engagemang mot ett stort antal banker och kreditinstitut. Samtliga poster har stämts av mot underlag från bank eller avtal.

Kortfristiga skulder

Kommunens övriga kortfristiga skulder uppgår 934 mkr, en minskning om 17 mkr jämfört med föregående år. Posten utgörs av leverantörsskulder, upplupna kostnader, förutbetalda intäkter mm.

Ställda panter och ansvarsförbindelser

Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser uppgår per balansdagen till 2 547 mkr (2 576 mkr). Kommunens största poster inom linjen utgörs av borgens- och ansvarsförbindelser gentemot kommunens företag om 802 mkr (823) samt pensionsförpliktelser inklusive löneskatt om 1 711 mkr (1 744 mkr). Upptagna belopp är framräknade av kommunen. Inom ramen för ställda säkerheter och ansvarsförbindelser finns också leasingåtaganden om 12 284 mkr (12 855 mkr).

Nya redovisningsprinciper

Kommunen redovisar inkomster och utgifter hänförliga till exploatering tillsammans och nettoredovisar dessa i balansräkningen. Medlen bör bruttoredovisas där fordringar och skulder särredovisas. Erhållna investeringsbidrag/gatukostnadsersättningar redovisas som förutbetalda intäkt och intäktsför över nyttjandeperioden för den investering som intäkten är kopplad till.

RKR:s styrelse har i november 2019 beslutat att gatukostnadsersättningar/exploateringsersättningar ska redovisas som intäkter när förpliktelsen gentemot fastighetsägare/exploatör är fullföljd. Eftersom beslutet kom så sent under 2019 har RKR uppmanat kommunerna att börja tillämpa rekommendationen från 2019 men tillåter även tillämpning från 2020. Södertälje behöver sålunda till T1 2020 föra om erhållna gatukostnadsersättningar/exploateringsersättningar som periodiseras ut som intäkter mot eget kapital.

5.3. Slutsats

Vår granskning har inte indikerat på några väsentliga fel i redovisade resultat- och balansräkningar för räkenskapsåret 2019 och ställning den 31 december 2019. Rutiner för redovisning av avsättningar för återställande av deponier behöver stärkas under 2020. Gatukostnadsersättningar/exploateringsersättningar behöver kommunen ändra redovisningsprinciper för från 1 januari 2020 med omräkning av ingående balans.

6 Kassaflödesanalys

Vi har granskat att kassaflödesanalysens innehåll överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen. Vi noterar dock att posterna inom finansieringsverksamheten avseende upplåning respektive amortering bör särredovisas för att tydliggöra förändringarna. Vidare bör förändring av långfristig fordran ingå i investeringsverksamheten. Granskningen har i övrigt inte föranlett några anmärkningar.

7 Sammanställd redovisning

Kommunens sammanställda redovisning omfattar kommunen samt dess hel- och delägda bolag.

Enligt kommunallagen åläggs kommunstyrelsen att ha kontroll över den verksamhet som bedrivs i kommunala bolag. I denna tillsyn ligger i första hand att följa de kommunala bolagens ekonomiska ställning och utveckling samt att följa hur bolagen tillgodoser det kommunala ändamålet med verksamheten och övriga direktiv som uppställts för verksamheten.

Den sammanställda redovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden och proportionell konsolidering, vilket är god sed i kommuner. Interna mellanhavanden har eliminerats. Vid granskningen noteras att den problematik som lyfts under tidigare år avseende att kommunen inte redovisar samtliga typer av transaktioner med motpartskoder i systemet kvarstår. Detta medför omfattande manuellt arbete vid upprättandet av den sammanställda redovisningen i form av manuellt ifyllda och signerade blanketter som sammanställs i ett Exceldokument. Med stor manuell handpåläggning finns högre risk för fel varför vi bedömer att kommunen bör överväga anskaffandet av ett koncernredovisningssystem.

Föregående lyftes brister kring avsaknad av specifikation rörande vilka fastigheter som elimineringar av övervärden kopplat till bolagskoncernen är hänförliga till. Kommunen har under 2019 gjort en genomlysning och gått genom arkiv för att upprätta en fullständig dokumentation. För merparten av verifikationerna har en specifikation kunnat återskapas och för resterande har specifikation upprättats utifrån bästa bedömning.

Den sammanställda redovisningen omfattar resultat- och balansräkning, kassaflödesanalys samt en beskrivning av de ingående bolagen. Till den sammanställda redovisningen finns även noter bifogade.

Södertälje kommunkoncernen som utöver kommunen består av ett knappt tjugotal företag, varav 13 helägda, redovisar ett positivt resultat om 299 mkr (678 mkr). Föregående år redovisade Södertälje kommuns Förvaltnings AB ett resultat om 449 mkr medan det i år uppgår till 229 mkr.

Kommunkoncernen hade en nettoskuldportfölj per den 31 december 2019 om 8 140 mkr vilket är en ökning jämfört med föregående år. Under 2019 kommer lån om 1,7 mdkr att förfalla.

8 Noterade fel

Södertälje kommun har sedan 2018 reserverat för kostnader avseende återställning och sanering av deponier uppgående till 35 mkr. Vår bedömning är att tillämpad metod för beräkning av framtida utgifter inte är i enlighet med god redovisningssed då utgiften enligt RKR ska fördelas linjärt över tid. För 2019 skulle en uppdaterad beräkning göras men vi har ännu inte erhållit någon sådan och per årsbokslutet har inga förändringar redovisats rörande avsättningen. Vi noterar också att det råder oklarhet vem som äger frågan kring redovisningen av avsättningen då det dröjt med svar på frågorna.

9 Intern kontroll

Brister i Tekniska nämndens interna kontroll

För tekniska nämnden visade vår granskning år 2018 på väsentliga internkontrollbrister vad gäller investeringar i parkeringshus (Pilen 2). Bristerna avsåg bl a upphandling, betalning, redovisning, med mera. Nämnden är ansvarig för den interna kontrollen och bedömdes ha agerat passivt när bristerna blivit kända. Dokumentationen i protokoll och handlingar var undermålig och revisorerna uppmanade nämnden att säkerställa att den interna kontrollen stärktes. Trots detta har nämnden under stor del av 2019 fortsatt varit passiv i sin uppföljning och styrning av bygget. Detta konstateras även i kommunstyrelsens egen internkontrollrapport (oktober 2019). Av protokoll och handlingar fram till oktober 2019 kan vi inte se att Tekniska nämnden behandlat byggnationen av parkeringshuset. Under senare del av året finns viss uppföljning av parkeringshuset under "ordföranden informerar" och "kontoret informerar". Redovisningen i protokollen är dock fortsatt knapphändig och vilka beslut och överväganden som nämnden gör i frågorna framgår inte. Vi noterar också att en av ledamöterna efterfrågar att mer information bör framgå i protokollen under paragrafer där information lämnas från ordföranden och kontoret. Detta görs i anslutning till en information om parkeringshuset. Vi kan inte se att parkeringshuset tas upp som separat punkt därefter och inte heller att nämnden gör tydligt dokumenterade bedömningar och överväganden kopplat till den information som lämnas.

Utgifterna har ökat kraftigt jämfört med tidigare och prognosen per oktober var att utgifterna skulle uppgå till 41 mkr jämfört med tidigare budget om 25,5 mkr (uppgift om budget kommer från nämnden i tidigare rapportering). Av nämndens årsrapport framgår inte specifikt information om att parkeringshuset givit upphov till avvikelser mot budget. Det framgår dock av årsrapporten att utgifterna totalt uppgår till 45 mkr per 31 december 2019 och att slutprognosen ökat till 46 mkr. Den sena prognos som lämnades i oktober 2019 till nämnden

om 41 mkr jämfört med den prognos som lämnas nu om 46 mkr indikerar att kontrollen över utgifterna varit undermålig även i projektets slutfas. Avvikelsen mot budget är väsentlig (enligt kommunstyrelsens uppsiktsrapport per oktober 2019 är den av kommunfullmäktige beslutade budgeten 20 mkr). Att nämnden trots revisorernas anmärkning i 2018 års revisionsberättelse, som kommunfullmäktige också ställde sig bakom, inte tidigare på ett tydligt dokumenterat sätt följt upp projektet i nämndens protokoll finner vi anmärkningsvärt. Den utredning och **oberoende kostnadskontroll som vi i revisionsberättelsen för 2018 uppmanade nämnden att göra har lett till att stadsdirektören beslutat om att göra en extern granskning vars resultat ännu inte föreligger.**

Tekniska nämnden har för 2019 haft en budget för "Stadskärnan" uppgående till 36,2 mkr. Det saknas specifikation rörande vad budgetmedlen var avsedda för. Utfallet för "Stadskärnan" uppgår till 31,4 mkr och utfallet är främst hänförligt till investeringar i parkeringsdäcket som utgör 29,4 mkr av dessa.

Södertälje den 15 april 2020

Mikael Sjölander
Auktoriserad revisor
Certifierad kommunal Revisor

Rebecca Ersryd
Auktoriserad revisor

Bilaga 1 – Rekommendationer

Rekommendationsbilagan innefattar rekommendationer som har identifierats vid granskning av intern kontroll, delårsbokslut och årsbokslut. Rekommendationerna följs upp en gång per år i samband med när respektive område granskas under revisionsåret.

Område	Rekommendation	Åtgärdad?		
		Ja	Del -vis	Nej
<i>Intern kontroll</i> Löneprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att implementera en kontroll avseende genomgång av logglistor med avseende på ändringar av fasta data samt stickprovvis granska gjorda ändringar för att identifiera obehöriga ändringar.			X
<i>Intern kontroll</i> Löneprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att förstärka kontrollen avseende att löner attesteras innan utbetalning sker för att minska risken för felaktiga utbetalningar.			X
<i>Intern kontroll</i> Löneprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att dokumentera den uppföljning som görs av s k fellistor för att öka spårbarheten till utförda kontroller.			X
<i>Intern kontroll</i> Investerings- processen (2017)	Kommunen rekommenderas att förstärka rutinen avseende upprättande av investeringsmall för investeringar. Vidare rekommenderas att investeringsmallen attesteras av behörig person inför aktivering av projekt.			X
<i>Intern kontroll</i> Inköpsprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att följa upprättade rutiner avseende att attest av inköpsordrar ska ske av överordnad och inte beställaren själv.			X
<i>Intern kontroll</i> Inköpsprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att implementera systemstöd som påvisar vilka ändringar som har gjorts i exempelvis i fasta data i ekonomisystemet samt rekommenderas stickprovvis granskning av gjorda ändringar mot verifierande underlag för att minska risken för felaktiga ändringar.			X
<i>Intern kontroll</i> Inköpsprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att tillse att dualitet krävs vid uppläggnings av nya leverantörer i leverantörsregistret för att minska risken för avsiktliga eller oavsiktliga fel vid uppläggnings av nya leverantörer.			X
<i>Intern kontroll</i> Äldreomsorgs- intäkter (2019)	Kommunen rekommenderas att göra en analys om vilka väsentliga kontroller som återfinns i processen för äldreomsorgsintäkter och för att			

	kartlägga vilka kontroller som bör dokumenteras för att uppvisa en god intern kontroll. Följs upp årligen.			
--	---	--	--	--